

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATURA KRAJOWA

ZASTĘPCA PROKURATORA GENERALNEGO

Do druku nr 3309

Warszawa, dnia 10.07. 2023 r.

1001-1. 0280.96.2023

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA P.S.
L.dz. DS. 175. 419. 2023
Data wpływu 13.07.2023

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Stanowienie
Salmończyk
Lilistne,

W odpowiedzi na pismo z dnia 17 maja 2023 r., nr SPS-WP.020.114.5.2023, dotyczące *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw* (druki sejmowe nr 3309 i 3403), przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 *ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1247, z późn. zm.), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Celem projektowanej ustawy jest podwyższenie standardów ochrony małoletnich przed przestępczością. Cel projektodawców zasługuje na aprobatę, podobnie jak większość projektowanych rozwiązań. Projekt w obecnym kształcie zawiera jednak usterki wymagające korekty.

Z perspektywy zadań prokuratury należy w pierwszej kolejności wskazać zmianę dokonywaną w art. 8 pkt 5 projektu (wszystkie oznaczenia i brzmienie przepisów odnoszą się do druku sejmowego 3403). Zmiana polega na dodaniu art. 22i w *ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym* (Dz.U. z 2023 r., poz. 31). Przepis ów przewiduje, że każdy organ obowiązany jest przedstawić na żądanie zespołu ekspertów w oznaczonym terminie i miejscu dokument lub akta stanowiące dowód faktu istotnego dla przeprowadzenia analizy, a zespół ekspertów może przeprowadzić wysłuchanie każdej osoby

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. 285-WP.020.114.21.2023

Data wpływu 14.07.2023r.

posiadającej informacje o okolicznościach istotnych dla sprawy oraz oględziny każdego dokumentu.

Powyższy artykuł powinien zostać uzupełniony o przepis wyłączający spod regulacji ust. 1 i 2 organy prowadzące postępowanie karne, akta takich postępowań i dokumenty znajdujące się w tych aktach.

Akta postępowania przygotowawczego zgodnie z art. 156 § 5 k.p.k. są udostępniane jedynie stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym, a nawet w tym wypadku możliwa jest odmowa udostępnienia, o ile jest ona uzasadniona potrzebą zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa. Natomiast jeżeli chodzi o osoby nie będące stronami, akta postępowania przygotowawczego mogą być udostępnione jedynie w wyjątkowych wypadkach za zgodą prokuratora. Projektowana regulacja stoi zatem w sprzeczności z istniejącymi unormowaniami procedury karnej.

Nie jest też uzasadnione zatrzymywanie toku procesu na nieokreślony czas, potencjalnie długotrwały, z uwagi na to, że zespół ekspertów zażądał akt postępowania. Projekt nie określa dla zespołu terminu do zwrotu dokumentów lub akt, ani nie przewiduje możliwości określenia przez organ udostępniający dokumenty lub akta terminu, przed upływem którego powinny być one zwrócone.

Ponadto należy zgłosić następujące uwagi.

W zmienianej ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym poważne wątpliwości budzi natomiast usunięcie wyrazu „innej” w art. 21 ust. 1 oraz nieuwzględnienie tego wyrazu w dodawanych ust. 1a-1c. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 21, obowiązki dotyczące uzyskania przez pracodawcę informacji o zamieszczeniu danych w Rejestrze dotyczą osób, których praca ma się wiązać z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi. Tymczasem z obecnej redakcji przepisów, po usunięciu wyrazu „innej”, wynika, że pracodawca będzie uzyskiwał taką informację o każdej osobie, z którą ma być nawiązany jakikolwiek stosunek pracy, również wtedy, kiedy osoba ta w ramach stosunku pracy nie będzie miała jakiegokolwiek styczności z małoletnimi. Co więcej, każda osoba, z którą ma być nawiązany jakikolwiek stosunek pracy, będzie musiała przedłożyć pracodawcy informację z rejestru karnego

w zakresie przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (art. 21 ust. 1a). Trudno stwierdzić, czy taki właśnie skutek projektowanego rozwiązania był objęty intencją projektodawcy, skoro w uzasadnieniu projektu mowa, że „celem tych regulacji jest wprowadzenie rozwiązań umożliwiających wzmocnienie weryfikacji wymogów do pracy z dziećmi”, jeżeli jednak był on zamierzony, nie znajduje to dostatecznego uzasadnienia.

Z kolei regulacja oznaczona jako art. 22a powołanej ustawy odnosi się do materii postępowania karnego i jako taka powinna się znaleźć w Kodeksie postępowania karnego. Jej brzmienie nasuwa kilka wątpliwości.

Po pierwsze, nie jest jasne, co mają zaopiniować biegli. W ust. 1 mowa o ustalaniu przez biegłych „stopnia prawdopodobieństwa”, w ust. 2 – o ustalaniu „prawdopodobieństwa”. Nie jest to bynajmniej jedno i to samo, ponieważ ustalenie stopnia prawdopodobieństwa implikuje ocenę znacznie bardziej szczegółową niż ustalenie samego jedynie dowolnego prawdopodobieństwa; można też zauważyć, że ocena stopnia prawdopodobieństwa okaże się zapewne trudniejsza i obarczona większym ryzykiem błędu.

Po drugie, projektodawca mechanicznie i niezasadnie przeniósł do tego przepisu sformułowanie „sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator”, odnoszące się do rozmaitych czynności procesowych, dokonywanych przez sąd w postępowaniu sądowym, a przez prokuratora w postępowaniu przygotowawczym. Z projektu jednak wynika, że opinia, o której mowa w art. 22a ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym ma służyć tylko jednemu celowi — będzie mianowicie przekazywana przez sąd dyrektorowi zakładu karnego po wydaniu wyroku skazującego (zmieniany art. 11 § 2 k.k.w.). Oznacza to, że bezcelowe jest zasięgnięcie takiej opinii przez prokuratora na etapie postępowania przygotowawczego. Pomiędzy datą wydania opinii a datą jej przekazania może bowiem zachodzić tak znaczny odstęp czasu, że opinia straci aktualność; ponadto postępowanie przygotowawcze może z różnych przyczyn zakończyć się inną decyzją niż skierowaniem do sądu aktu oskarżenia, co oznacza, że wydatki na opinię zostaną przez Skarb Państwa poniesione bezzasadnie.

Zgodnie z dodawanym w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu

zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym art. 21 ust. 2, „wykonanie obowiązków (...) nie jest wymagane przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi przez członka rodziny małoletniego, o ile nie ma wątpliwości co do ich niekaralności” — co oznacza, że nie ma wątpliwości co do niekaralności małoletnich. Przepuszczalnie jednak intencją projektodawcy było odniesienie owej niekaralności do członka rodziny. Można też zauważyć, że „wątpliwości co do niekaralności” będą oceniane w sposób wyłącznie uznaniowy, ponieważ nie jest to pojęcie prawne. Nie wyjaśniono, czy członek rodziny, w razie zaistnienia takich wątpliwości, będzie musiał przedstawić informację z rejestru karnego, ani czy pojęcie „niekaralności” w rozumieniu tego przepisu ma obejmować wszystkie przestępstwa, także nieumyślne, czy też wyłącznie przestępstwa na szkodę małoletnich.

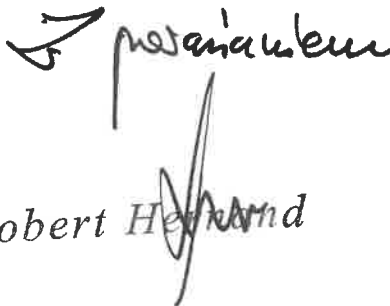
Zgodnie z art. 22e ust. 4 powołanej ustawy, „w Analizie każdorazowo uczestniczy w charakterze eksperta konsultanta dwóch przedstawicieli organizacji pozarządowych działających stale na rzecz ochrony małoletnich na terenie miejscowości, na której doszło do analizowanego zdarzenia lub będącej zwykłym miejscem zamieszkania małoletniego”. Niepoprawne językowo jest zarówno „uczestniczenie w analizie”, jak i „dojście do zdarzenia na miejscowości”; istnieje też ewentualność, że ani w miejscu zamieszkania małoletniego, ani w miejscowości, gdzie doszło do zdarzenia, nie będzie działała żadna organizacja pozarządowa, albo że organizacja taka będzie działać wadliwie lub niekompetentnie, względnie że nie będzie można w niej znaleźć osoby spełniającej kryteria przewidziane w art. 22g ust. 2. Niezrozumiałe jest również nałożenie obowiązku konsultacji z przedstawicielami społeczności lokalnej jedynie w odniesieniu do przedstawicieli organizacji pozarządowych, podczas gdy całkowicie pominięto szkoły, organy samorządowe i rządowe czy specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

Ten wielki nacisk kładziony przez projektodawców na rolę przedstawicieli organizacji pozarządowych widać również w projektowanym art. 22m, gdzie mowa o składzie Zespołu do spraw ochrony małoletnich. W skład Zespołu ma bowiem obowiązkowo wchodzić m. in. siedmiu przedstawicieli organów administracji

rządowej albo jednostek im podległych — oraz ośmiu przedstawicieli organizacji pozarządowych lub kościołów, powołanych spośród osób zgłoszonych przez te podmioty. Oznacza to ustawowe ograniczenie swobody Ministra Sprawiedliwości w określaniu składu Zespołu. Skoro zaś Zespół ma stanowić organ opiniodawczo-doradczy Ministra, to jego skład powinien być raczej określany w drodze zarządzenia, podobnie jak składy innych podobnych zespołów.

Z kolei dodając przepis karny w art. 23a powołanej ustawy w brzmieniu: „Kto, będąc obowiązany do wprowadzenia standardów nie wykonuje tego obowiązku” —nie wskazano, o jakich standardach w nim mowa. Prowadzi to do nieczytelności przepisu, a przez to do nieczytelności istoty sankcjonowanego nim naruszenia prawa, co pozostaje w sprzeczności z wymogiem dostatecznej określoności przepisu o charakterze represyjnym.

Z uwagi na powyższe, niezbędne jest wprowadzenie do projektu stosownych korekt, co w pierwszym rzędzie dotyczy omówionego na wstępie niniejszego pisma art. 22i ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, pozostającego w sprzeczności z obowiązującym prawem.

Robert Herold